

Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2022

CAN Rapport 219
Ulf Guttormsson

Förord

Den här rapporten tar upp utvecklingen av gatupriser och grossistpriser för ett antal narkotikasorter. Uppgifterna har samlats in via en enkät riktad till rapportörer i Sveriges 27 polisområden. Även priser på smugglad alkohol och tobak, samt gatupriser för narkotikaklassade läkemedel följs. I årets undersökning har dessutom specialfrågor om narkotikaklassade läkemedel ställts. Det gjordes även 2012 och 2015.

CAN:s prisuppgifter utgör en indikator i uppföljningen av regeringens ANDTS-strategi. Uppgifterna rapporteras även till FN (UNODC) och EU (EMCDDA). Informationen utgör därmed ett viktigt kunskapsunderlag både nationellt och internationellt.

Den första samlade CAN-redovisningen om narkotikaprisutvecklingen släpptes 2004. Den rapporten presenterade gatuprisutvecklingen från 1988 och framåt. Sedan 2010 har även grossistpriserna bevakats. Från och med 2017 följs också priser på insmugglad alkohol och tobak.

Informationen har lämnats av rapportörer från Sveriges samtliga polisområden. CAN vill här passa på att tacka dessa. Vi vill också tacka Tullverket och Nationellt forensiskt centrum (NFC) för viktig kompletterande information. Undersökningen, liksom denna rapport har finansierats genom statsbidrag från Socialdepartementet.

CAN – Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning – är ett nationellt kompetenscentrum som tar fram och sprider kunskap om alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar. Vi följer konsumtions- och skadeutvecklingen genom undersökningar och forskning. Myndigheter och organisationer använder kunskap från oss som underlag för beslut och insatser. Vi är en del av civilsamhället och i vår styrelse finns representanter från våra medlemsorganisationer. I styrelsen finns även olika myndigheter representerade.

Stockholm, maj 2023

Charlotta Rehnman Wigstad

Direktör CAN

Innehåll

Sammanfattning	4
Metod och material.....	5
Rapportörerna.....	5
Datainsamlingen	5
Gatupriser.....	6
Grossistpriser	6
Medianpriser	6
Realpriser	6
Sverigepriser	7
Viktning.....	7
Narkotikans kvalitet.....	8
Validering av prisuppgifterna.....	8
Resultat	12
Narkotikaförekomst.....	12
Gatupriser.....	14
Grossistpriser	18
Narkotikamarknadens omsättning	20
Smugglad alkohol och tobak.....	27
Pandemins påverkan	28
Läkemedelssituationen 2022	29
Referenser	32
Bilaga 1: Regioner och polisområden	35

Separat tabellbilaga i Excel på www.can.se

Citera gärna publikationen som:

Guttormsson U. Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2022. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN); 2023. Rapport 219.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN

ISSN 0283-1198
ISBN 978-91-7278-354-6
urn urn:nbn:se:can-2023-5

Sammanfattning

CAN har sedan 1988 samlat in uppgifter om gatuprisutvecklingen för ett antal narkotikasorter. Med gatupris avses priset vid köp av små mängder i konsumentled. Sedan 2010 inhämtas även priser för handel med större partier, det vill säga grossistpriser. Från 2017 följs också gatupriser för insmugglad alkohol och tobak. Datainsamlingen görs två gånger per år, med en webbenkät riktad till rapportörer i Sveriges 27 polisområden.

Under 2022 skedde prisökningar på bland annat energi och livsmedel. Narkotikapriserna förblev dock i stora drag oförändrade jämfört med 2021. Inte heller under pandemiåren 2020–21 påverkades narkotikapriserna i någon nämnvärd grad mot 2019. Sedan detta år har kokain exempelvis kostat runt 900 kronor grammet och amfetamin 200 kronor per gram.

Ett undantag från den förhållandevis stabila prisbilden under senare år utgörs av cannabis. Detta beror på att det uppstod en minskad tillgång på hasch internationellt. Det skedde redan innan covid-19 bröt ut i Europa. Denna tillgångsminskning kan sedan ha förstärkts av reserestriktionerna under pandemin. Detta ledde till att gatupriserna på hasch, men även marijuana, ökade i Sverige under 2020. År 2022 kostade dessa substanser omkring 110 respektive 125 kronor per gram. Det är högre nivåer jämfört med 2019, även om haschpriserna delvis återgått till tidigare prisbild.

För vissa narkotikasorter finns priser inrapporterade sedan slutet av 1980-talet. Generellt har priserna sjunkit sen dess och det har dessutom skett en halvering av kronans värde, enligt SCB:s konsumentprisindex. Sammantaget har detta lett till att de reala priserna på exempelvis heroin och amfetamin fallit till en fjärdedel jämfört med startåret 1988. Även hasch- och kokainpriserna har sjunkit och är idag halverade, återigen med hänsyn tagen till inflationen. Den största delen av dessa prisfall inträffade redan innan millennieskiftet, även om de fortsatt därefter, inte minst till följd av senaste årets inflation.

Under 2022 tillfrågades rapportörerna vilka läkemedel de uppfattade som oftast förekommande i missbrukssyfte i sitt polisområde. Den vanligaste läkemedelskategorin var smärtstillande läkemedel (opioider) och den vanligaste substansen i denna kategori var tramadol. Den näst vanligaste kategorin var lugnande medel (bensodiazepiner) och alprazolam var den vanligaste substansen. Av de rapportörer som kunde ange läkemedlens ursprung uppfattade tre fjärdedelar att smuggling var den vanligaste källan, resten angav sjuk- eller beroendevård.

Valideringar mot andra datakällor visade på relativt likartade prisnivåer (nationellt) och likartade trender (internationellt). Detta leder till slutsatsen att de insamlade prisuppgifterna speglar nivå och utveckling förhållandevis väl.

Metod och material

Nedan följer en genomgång av några centrala begrepp, samt kortfattade beskrivningar av datainsamlingens genomförande respektive förändringar under senare år. Läsare som vill ha mer information om datainsamlingen, frågejusteringar och förändringar i sammansättningen av rapportörerna hänvisas till tidigare rapporter.

Rapportörerna

De individuella rapportörerna utses av Polismyndigheten (NOA) och väljs baserat på deras kunskaper om narkotikamarknaden i respektive polisområde. Sedan omorganisationen 2015 utgörs Polisen av en enda myndighet, uppdelad på sju polisregioner. Regionerna består i sin tur av polisområden. Under 2015 uppgick dessa till 30 men minskades till 27 våren 2016.

Perioden 1988–1999 representerade rapportörerna ett strategiskt urval av kommuner/distrikt, men från och med år 2000 är undersökningen rikstäckande. Perioden 2000–2014 kom rapportörerna från de 21 dåvarande länspolismyndigheterna, men från 2015 är basen alltså polisområden. I regel motsvarar polisområdena länspolismyndigheterna geografiskt. Undantagen är att storstadsregionerna och södra Sverige numera är mera finfördelade. Av bilaga 1 framgår det hur polisregioner, polisområden och län hänger samman. Betydelsen av förändringarna i rapportörsbasen diskuteras längre fram i detta avsnitt.

Datainsamlingen

Datainsamlingen sker sedan 2013 via en webbaserad enkät. Tidigare var den postal och under en övergångsperiod användes båda metoderna. Enkäten genomförs två gånger per år och rapporteringarna gäller för första respektive andra halvåret. Resultatredovisningar görs helårsvis. Under 2000-talet har svarsfrekvensen legat på i genomsnitt 97 procent.

Sedan 1988 har uppgifter om gatupriser insamlats för hasch, marijuana, amfetamin, kokain och heroin (efter 1992 uppdelat i vitt och brunt heroin). Från och med år 2000 prisbevakas även ecstasy och LSD. GHB och kat infördes i enkäten år 2000. 2018 byttes de ut mot två narkotikaklassade läkemedel (substanserna tramadol och alprazolam). Sedan 2010 ingår dessutom frågor om grossistpriser för hasch, marijuana, brunt heroin, amfetamin, kokain samt ecstasy. Gatupriser för insmugglad alkohol och tobak infördes 2017.

Gatupriser

Med gatupriser avses priset vid överlåtelse av mindre mängder i konsumentlandet. Rapportörerna ombeds utgå från den typiska överlåtelsemängden i distributionens sista steg och ange kostnaden i kronor per gram, eller annan relevant enhet (tablett, dos, etc.). Om exempelvis marijuana vanligen handlas i mängder om 5 gram för 600 kronor, redovisas ett gatupris på 120 kronor per gram.

Priset på en viss narkotikasort kan, förutom rena marknadsförhållanden, vara avhängigt köparens och säljarens relation. Inte minst är det också beroende på vilka mängder köpet handlar om och i vilket led det görs. Det finns information som pekar på att priserna är lägre samtidigt som kvaliteten (halter, korrekt mängd, etc.) är högre när narkotika köps via postorder. Än så länge tycks dock denna försäljningsform utgöra en mindre del av slutkundsförsäljningen (Brå, 2021 och Folkhälsomyndigheten, 2022). I den mån denna källa är av betydande omfattning i något polisområde borde det samtidigt påverka de inrapporterade priserna.

Grossistpriser

Med grossistpriser menas priset vid försäljning av större partier. I linje med internationell praxis avses då mängder om minst 1 000 gram eller 1 000 tabletter/enheter. Försäljning på denna nivå är mindre vanlig, i synnerhet i polisområden med mindre befolkning och narkotikamarknad. Detta leder naturligt nog till färre inrapporteringar. Det gör att det finns en större osäkerhet för sådana resultat. Även på kilonivån förekommer mängdrabatter. Priserna skiljer sig om det rör sig om exempelvis 2 eller 50 kilo hasch.

Medianpriser

I stället för det aritmetiska medelvärdet (genomsnittet), används huvudsakligen medianvärden i denna rapport. Medianen är det värde som ligger i mitten av ett antal värden som sorterats i storleksordning. Denna används för att undvika att eventuella enstaka extremvärden påverkar prispildern i någon riktning, i synnerhet som dessa värden kan vara orsakade av missförstånd eller rena felskrivningar. Dock redovisas även genomsnittsvärden i tabellbilagan. Det framgår att det är mest i undantagsfall som dessa två redovisningsmetoder skiljer sig åt i någon avgörande grad. Utöver detta redovisas också intervallet för högsta respektive lägsta inrapporterade värde.

Realpriser

Eftersom priserna insamlats under en längre tidsperiod är det, för jämförbarhetens skull, nödvändigt att ta hänsyn till inflationen. De ursprungligen inrapporterade priserna (nominella priser) omräknas så att kostnaden motsvarar den som gäller för senast redovisade års penningvärde. Omräkningen görs med

hjälp av SCB:s konsumentprisindex, KPI (2023a). De inflationsjusterade priserna benämns även realpriser eller KPI-justerade priser i rapporten. I tabellbilagan redovisas såväl nominella som reala medianpriser.

Sverigepriser

Narkotikapriserna i denna redovisning beräknas som medianvärdena av alla polisområdenas inrapporteringar. Detta ger inte nödvändigtvis den korrekta bilden av genomsnittspriset i Sverige. Många konsumenter bor i storstadsområden och/eller i södra delen av Sverige, vilket är områden där narkotika tenderar att ligga något lägre i pris. Samtidigt får rapporteringar från mera glesbefolkade polisområden samma tyngd som de från tätbefolkade områden vid beräkningarna. Detta kan leda till att de redovisade priserna blir något i överkant jämfört med de faktiska. Prisskillnaderna mellan regionerna är dock förhållandevis små, i synnerhet nuförtiden. Dessa effekter bedöms därmed som relativt marginella.

Som nämnts har rapportörsbasen förändrats. Perioden 2000–2014 utgjordes den av länspolismyndigheterna (21 stycken). Sedan 2015 utgörs den av polisområdena (27 stycken). Det innebär att något fler rapportörer från storstäderna deltar numera. Denna förändring skedde gradvis 2015–2016, eftersom polisområden i Region Stockholm respektive Västra Götaland succesivt fyllde vakanser i rapporteringen. Förändring gav dock inte någon synbar effekt på prisbilden. Samtidigt är det en förbättring av rapporteringsunderlaget, eftersom storstadsområdena fått en mer rättvisande representation. Ytterligare en fördel med att antalet rapportörer blivit fler är att underlaget blir mindre känsligt för bortfall och tillfälliga avvikelser. Även prisuppgifterna från perioden med kommunurval (1988–1999) bedöms vara jämförbara över tid. Centraliseringen från kommun till län medförde att rapportörerna fick lättare att rapportera priser då de svarade för ett större område.

Slutsatsen av det ovanstående är att prisutvecklingen i landet kan följas över tid sedan 1988, trots att vissa förändringar i den geografiska representationen.

Viktning

Eftersom varje rapportörs svar väger lika tungt i prissammanställningen, samtidigt som de representerar områden med olika stor folkmängd, skulle det kunna argumenteras för att viktning av svaren borde införas. Detta skulle kunna ge en mer korrekt bild av priset för den typiska narkotikatransaktionen. Ett test med data från 2014 (länspolismyndigheter) och 2015 (polisområden) visade dock att vikterna fick ett mycket brett intervall. Eftersom det totala antalet rapporteringar är lågt skulle enstaka upp- eller nedvägda värden kunna ge stor inverkan på slutresultatet. Att införa vikter bedömdes därmed riskera att skapa mer felaktigheter än det eventuellt löser. Slutsatsen är att befolkningsvikter inte bör användas. Resultaten i denna rapport redovisas därför oviktade.

Narkotikans kvalitet

En faktor som kan påverka priserna är narkotikans kvalitet, inte minst i form av halten aktiv substans. Ofta antas att ett högre pris indikera bättre kvalitet, men så måste det inte vara. UNODC (2009) har exemplifierat detta med att en minskning av kokaintillgången i USA under 2008 ledde till en prisökning, samtidigt som partierna blandades ut alltmer. Ett marknadsunderskott ledde med andra ord till parallella prisökningar och kvalitetsminskningar. Halterna kan variera till följd av framställningsmetod och, när det handlar om pulverdroger (exempelvis kokain), om graden av utblandning med andra ämnen. I grossistledet kan halterna för pulverdroger vara högre än vad de är i konsumentledet.

I Sverige analyseras polisens narkotikabeslag av Nationellt Forensiskt Centrum (NFC). Större beslag av pulverdroger haltbestäms rutinmässigt och kan antas spegla halterna på grossistnivån. Sådan statistik finns tillgänglig från 2004 (se Pettersson, 2023). En del mindre beslag haltbestäms också, dock inte som ett slumpmässigt urval. De mindre beslagen skulle kunna tänkas svara på haltnivån i konsumentledet, i den mån någon utspädning sker. Eftersom det saknas rutinmässiga uppgifter om gatuhalter för den period prisdata insamlats, görs inga haltjusteringar av priserna i denna rapport.

Det kan i sammanhanget nämnas att THC-halten för hasch låg runt 10 procent fram till 2010. Därefter ökade den. Sedan 2016 har den legat runt 26 procent. Marijuanhalten har följts sedan 2009 och har legat runt 12 procent under hela perioden¹. En europeisk studie analyserade utvecklingen i ett antal länder för hasch och marijuana beträffande relationen mellan pris och kvalitet för perioden 2006–2016 (Freeman m.fl. 2018). Haltuppgångar av THC, liksom prisökningar, noterades för båda cannabisprodukterna under perioden. För hasch ökade halterna mer än priserna, vilket i praktiken innebar att det blev billigare att berusa sig med hasch, trots att priset per gram stigit. Halt- respektive prisökningarna för marijuana tog enligt rapporten mer eller mindre ut varandra, och innebar alltså ingen reell prisförändring.

Halterna för kokain, amfetamin, marijuana och hasch ökade i EU-området under 2010–2020 (EMCDDA, 2022). Även för svensk del ökade halterna under samma period, även om uppgångarna var olika stora. Den enda substans (bortsett från ecstasy/MDMA där Sverige saknar data) som uppvisade motsatt utveckling under perioden var heroin, som ökade något i styrka i EU men sjönk något i Sverige. Sammantaget följer haltutvecklingen i Sverige den europeiska någorlunda väl.

Validering av prisuppgifterna

Ett sätt att validera de insamlade prisuppgifterna är att jämföra med andra svenska källor. Ett annat är att jämföra med trender i andra länder. Eftersom merparten av den narkotika som används i Sverige är importerad, är vi en del av

¹ THC-halten i cannabisprodukter förändras ej mellan grossist- och gatunivå.

den internationella marknaden. Sverige kan därmed förväntas ha likartade trender, även om prisnivåerna skiljer sig.

Prisuppgifter från narkotikaanvändare i Stockholm

Under januari 2018 fick besökare på Stockholms Brukarförenings lokaler i Johanneshov frivilligt besvara CAN:s enkät om narkotikapriser. Prisfrågorna avsåg gatupriserna under hösten 2017 och var desamma som i polisens enkät. Deras svar jämfördes sedan med de svar som inkommit från polisen i Stockholms län under 2017. Jämförelsen visade att narkotikaanvändarna och poliserna lämnade relativt likartade uppgifter om gatupriserna i Stockholmsområdet.

Svenska online-priser

En studie som undersökte online-priser för hasch, marijuana och kokain i Sverige publicerades av Moeller et al (2021). De jämförde priser på öppna respektive dolda internet under 2018 med de priser som rapporterats från polisområdena i CAN:s datainsamling. Priserna på kilonivån var relativt likartade för alla tre marknadstyperna. Detsamma gällde även priserna på gramnivå, åtminstone när hänsyn togs till att grampriserna på cannabis som rapporteras in till CAN innefattar en viss mängdrabatt (då de typiska cannabisinköpen handlar om fem gram åt gången, medan internetpriser kan handla om enstaka gram). Denna jämförelse kunde dock inte ta hänsyn till om kvalitet och korrekt mängd varierade mellan de tre olika säljmetoderna.

Tillgänglig information pekar på att onlinehandeln med narkotika ökat under senare år. Enligt en analys från Brå (2021) tycks omsättningen ha sexfaldigats mellan 2015 och 2020, en utveckling som delvis drevs på av pandemin. Brå skattade att online-handelns omsättning år 2020 uppgick till en halv miljard kronor. För samma år gjordes prisjämförelser mellan priserna på Darknet och CAN:s prisuppgifter. De jämförda substanserna var alprazolam, amfetamin, ecstasy, hasch, heroin, kokain, LSD, marijuana och tramadol. Enligt denna jämförelse var onlinepriserna år 2020 lägre för flertalet av substanserna. Detta förklarades åtminstone delvis med att priset är ett viktigt konkurrensmedel när kunderna jämför onlineförsäljarnas utbud. Återigen kunde inte hänsyn tas till om kvalitet och korrekt mängd varierade mellan de olika säljmetoderna.

Beroende på vilka data och antaganden som görs om narkotikamarknaden skattade Brå onlineförsäljningens omsättningsandel till någonstans mellan 3 och 15 procent av den totala narkotikamarknaden. Även om näthandeln ofta har lägre priser och har ökat i omsättning, så säljs alltså majoriteten av narkotikan fortfarande på traditionell vis, det vill säga genom att säljare och köpare träffas fysiskt på uppgjorda platser. Det är dock sannolikt att internetförsäljning kan komma att bli vanligare i framtiden.

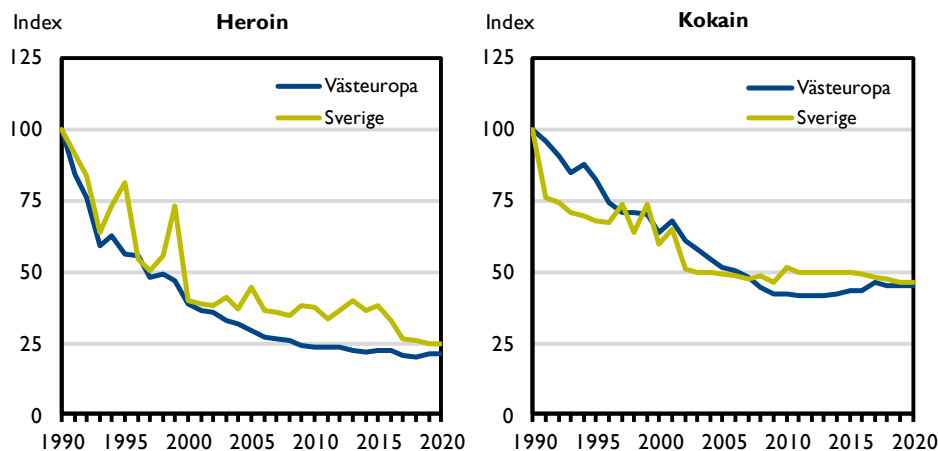
Självrapporterade priser

Under 2021 deltog Sverige i den europeiska webbundersökningen som riktar sig till användare av narkotika (FOHM, 2022). I studien efterfrågas bland annat priser för ”typiska köp”. En jämförelse med CAN:s prisrapportering samma år visade att för tre narkotikasorter (hasch, marijuana och tramadol) var de självrapporterade svenska priserna högre medan de var lägre för fyra andra narkotikasorter (kokain, ecstasy, amfetamin och heroin). Eftersom webbundersökningen var självrekryterande kan den ha nått speciella grupper av användare (exempelvis hade 27% använt LSD) och generaliseringsmöjligheterna begränsas därmed, även om detta borde ha mindre betydelse för just priserna.

FN:s pristrender

FN-organet UNODC (2022) har sedan 1990 följt den internationella gatuprisutvecklingen för heroin och kokain. Detta möjliggör jämförelser av svenska och europeiska trender. Båda dessa narkotikasorter importeras. Sveriges trender borde därför följa den europeiska marknaden. I figur 1 jämförs den indexerade prisutvecklingen (1990=100) för heroin respektive kokain i Sverige och Västeuropa (år 2020 är det sista året med europadata). Enligt figuren är de svenska pristrenderna likartade de som gällt för Västeuropa, med en halvering av kokainpriserna och en nedgång med tre fjärdedelar för heroin. Det styrker antagandet att CAN:s resultat speglar den faktiska utvecklingen.

Samtidigt kan det nämnas att de svenska priserna är högre än i Västeuropa, vilket inte är orimligt med tanke på att den svenska marknaden är mindre och geografiskt mer perifer. Det förhållandevis låga antalet konsumenter i Sverige är dessutom spridda på en större yta, vilket kan medföra större logistiska kostnader, lägre organisationsgrad och mindre konkurrens - och därmed högre priser. Även svenska myndigheters narkotikabekämpande insatser kan ha en betydelse för prisskillnaderna. År 2020 kostade heroin cirka 40 procent mindre i Västeuropa i genomsnitt jämfört med i Sverige, medan kokainpriset var cirka 25 procent lägre.

Figur 1. Realprisjusterad utveckling för heroin- respektive kokainpriser i Sverige samt Västeuropa. 1990–2020. Index 1990 = 100.

EU:s pristrender

Även EMCDDA följer europeiska narkotikapriser. Tidsserierna är dock inte lika långa som hos FN. Å andra sidan bevakas flera narkotikasorter. Dessutom ingår även östeuropeiska länder i underlaget. I EMCDDA:s senaste årsrapport (2022) återfinns redovisningar av den indexerade prisutvecklingen på EU-nivå för perioden 2010–2020 för hasch, marijuana, heroin, kokain, amfetamin och ecstasy (MDMA).

Under denna tioårsperiod har prisläget för hasch, marijuana, kokain och ecstasy i grova drag varit oförändrat i EU och i Sverige. Största skillnaderna var att heroinpriset fallit med 28 procent i Sverige och bara 8 procent i EU, samt att kokainpriserna sjunkit med 10 procent i Sverige men stigit med 6 procent i EU. Även om överensstämmelsen alltså inte är total, förekommer inga avgörande avvikelser. Liksom i fallet med FN-datat pekar även EMCDDA:s uppgifter på att narkotikapriserna tenderar att vara högre i Sverige jämfört med genomsnittet för Europa, i synnerhet för heroin och ecstasy.

Slutsatser av prisvalideringen

Någon källa som pekar på uppenbara motstridigheter i resultaten för någon av de prisrapporterade narkotikasorterna i CAN:s datainsamling har inte hittats. Slutsatsen från jämförelserna ovan blir att de data som CAN samlar in gällande gatuprisutvecklingen på narkotika speglar trender och nivåer förhållandevis väl.

Resultat

Resultatredovisningen inleds med en kort genomgång om förekomsten av olika narkotikasorter i Sverige och hur detta utvecklats över tid. Därefter redogörs för hur gatupriserna förändrats under åren. Sedan presenteras grossistpriserna och en skattning av narkotikamarknadens omsättning. Därpå redovisas rapportörernas svar på 2022 års tillfälliga läkemedelsfrågor. Avslutningsvis presenteras priser på smugglad alkohol och tobak.

Narkotikaförekomst

Antalet prisrapporteringar indikerar i vilken grad olika narkotikasorter förekommer i Sverige. Om en rapportör inte kan ange något pris, tolkas det som att förekomsten av preparatet har varit begränsad². Om flertalet rapportörer inte rapporterar prisuppgifter handlar det sannolikt om en mera ovanlig narkotikasort. Omvänt kan man utgå ifrån att om merparten av rapportörerna anger priser för en viss substans, så är den förhållandevis spridd över landet.

Läget 2022

I tabell A redovisas andelen prisrapporteringar per preparat för samtliga besvarade enkäter. Under 2022 inkom totalt 52 av 54 möjliga svar från årets två datainsamlingar. Det bör observeras att procenttalen i tabellen därmed är beräknade på små bastal och därför endast ger en grov bild av variationer i förekomsten.

Som tabellen visar uppgav omkring 90 procent av de rapportörer som besvarat enkäten gatupriser för hasch, kokain och amfetamin. Detta är en indikation på att dessa substanser är väl spridda över landet. Lägst andel prisrapporteringar fick LSD och vitt heroin (omkring 20 procent). Överlag var inte skillnaderna mellan storstadsregioner och övriga regioner särskilt stora, även om droger som heroin och LSD var mer frekvent rapporterade från storstadsregionerna.

² Rapportörerna kan, förutom att svara "vet ej", även ange att preparatet inte förekommit i polisområdet under de senaste 6 månaderna.

Tabell A. Förekomst av olika narkotikasorter mätt genom antalet prisrapporteringar i riket och i storstads- respektive icke storstadsregioner a). Procent. 2022.

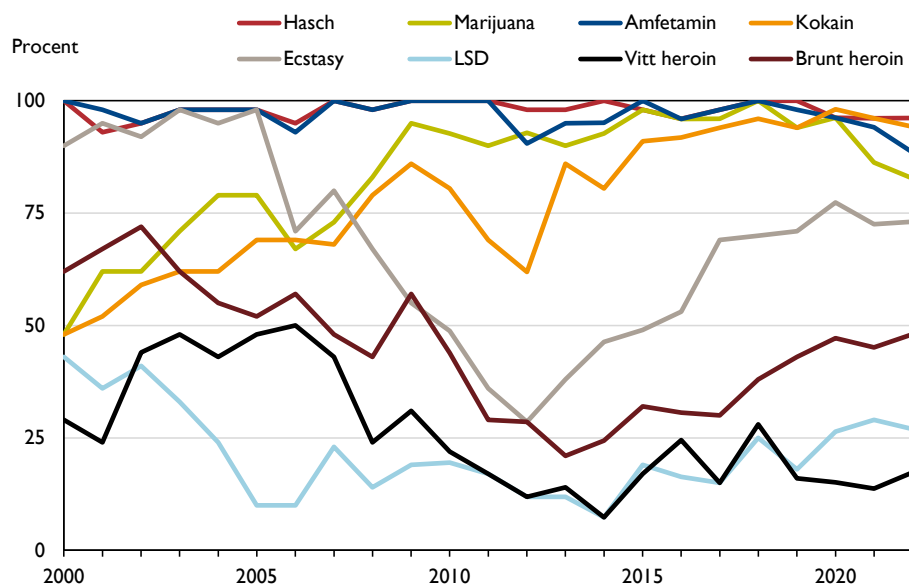
	Riket (n=52)	Storstadsregioner (n=14)	Icke storstadsregioner (n=38)
Hasch	96	100	95
Kokain	94	100	92
Amfetamin	88	79	92
Tramadol	85	79	87
Marijuana	83	93	79
Ecstasy	73	86	68
Alprazolam	63	71	61
Brunt heroin	48	71	39
LSD	27	43	21
Vitt heroin	17	29	13

a) Som storstadsregioner räknas följande polisområden: Stockholm City, Stockholm Syd, Stockholm Nord, Malmö, Södra Skåne, Nordvästra Skåne och Storgöteborg.

Utvecklingen sedan 2000

Figur 2 på nästa sida (tabellerna 1–8) illustrerar utvecklingen av andelen rapportörer som angett priser för de narkotikasorter som följts sedan dess³. Andelarna är konstant höga för hasch och amfetamin (omkring 95 procent). Marijuana och kokain har ökat under perioden och ligger nu på likartade nivåer. Detta tolkas som att marijuana och kokain blivit mer spritt i landet under 2000-talet. Heroin och i viss mån LSD förefaller å andra sidan ha minskat i spridning under perioden. Ecstasy slutligen sjönk i förekomst efter 2005 men sedan 2012 har denna narkotikasort förekommit allt oftare i prisrapporteringssystemet.

³ Att antalet prisrapporteringar för åren 1988–1999 ej medtagits är pga. att jämförelsen blir missvisande då rapportörerna svarade för mindre områden (distrikt/kommuner), vilket sannolikt påverkade möjligheten att rapportera priser och därmed hade svårare att ange priser. Dessa resultat återfinns dock i tabellbilagan.

Figur 2. Narkotikaförekomst i riket. Andel prisrapporteringar per substans. 2000–2022. (Tabellerna 1–8)

Gatupriser

Läget 2022

De svenska gatupriserna för 2022 redovisas i tabell B, sorterade efter antalet prisrapporteringar. Som intervallen visar förekommer det, mer eller mindre, stora variationer för de olika narkotikasorterna. Detta hänger samman med att priserna kan påverkas av inköpskanal, köparens och säljarens relation, geografisk ort, mängdrabatter, men också av att kvaliteten och tillgången varierar under en tolv månadersperiod.

Av tabellen framgår det att medianpriserna för cannabisprodukter ligger runt 120 kronor per gram och att heroin respektive kokain kostar omkring 900 kronor per gram, alltså åtta gånger mer sett till vikt. Störst prisintervall, relativt sett, uppvisade läkemedlen tramadol samt alprazolam, därefter ecstasy. Medianvärdet är oftast något lägre än medelvärdet men skillnaderna är i regel små.

Tabell B. Gatupriser för olika narkotikasorter i Sverige enligt uppgifter från rapportörer i polisområdena. Narkotikasorterna är rangordnade efter förekomst, 2022.

	Enhet	Andel (%) svar (n=52)	Intervall, kronor	Medelvärde	Median- värde
Hasch	kr / gram	96	33–200	119	111
Kokain	kr / gram	94	400–1300	905	900
Amfetamin	kr / gram	88	70–350	203	200
Tramadol	kr / 100 mg	85	8–200	44	29
Marijuana	kr / gram	83	80–200	128	125
Ecstasy	kr / tablett	73	30–250	135	125
Alprazolam	kr / 1 mg	65	1–50	19	20
Brunt heroin	kr / gram	48	315–1500	841	900
LSD	kr / dos	27	85–400	170	150
Vitt heroin	kr / gram	17	900–1750	1028	900

Utvecklingen sedan 1988

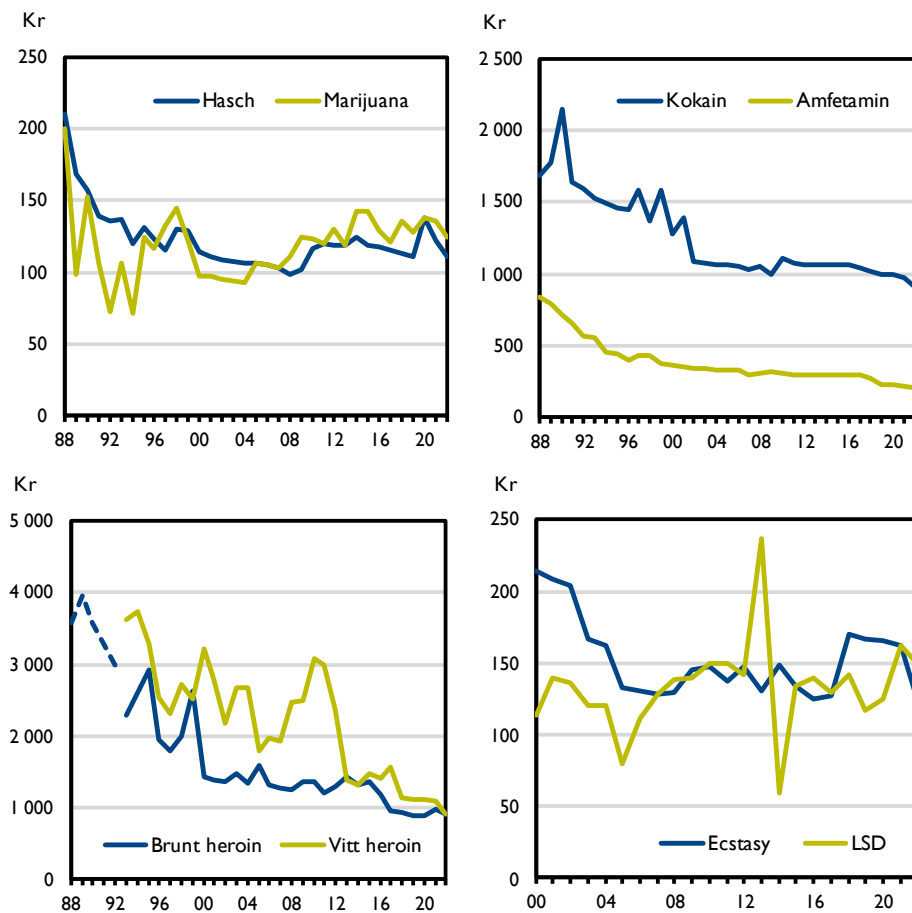
För flera av substanserna finns uppgifter om gatuprisutvecklingen tillgängliga från 1988. Eftersom det handlar om en lång tidsperiod har priserna inflationsjusterats till 2022 års penningvärde. Detta är gjort med hjälp av SCB:s konsumentprisindex (KPI). I syfte att undvika att enstaka avvikande värden påverkar resultaten alltför mycket, redovisas medianvärden i följande avsnitt. Såväl medelvärden som nominella (ojusterade) priser framgår av tabellbilagan.

Jämfört med 2021 är 2022 års inrapporterade priser oförändrade i 6 av 10 fall (tabellerna 1–10). Detta gäller för hasch, marijuana, amfetamin, kokain, brunt heroin och LSD. För vitt heroin och ecstasy hade de nominella priserna sjunkit med drygt 10 procent, medan de stigit med drygt 10 procent för tramadol och alprazolam. Om hänsyn tas till inflationen, som enligt KPI uppgick till 8 procent under 2022, så har de reala priserna i själva verket sjunkit för 8 av 10 de narkotikasorterna och förblivit förhållandevis oförändrade för de två narkotikaklassade läkemedlen.

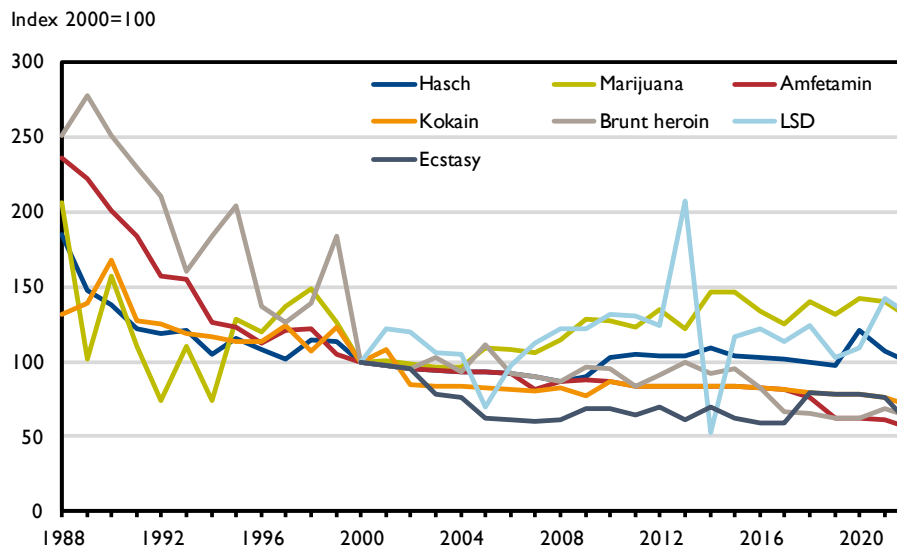
Figur 3 visar de reala prisernas utveckling sedan 1988 (respektive 2000 för ecstasy och LSD). Figuren visar att dagens priser är lägre för sju av de åtta redovisade narkotikasorterna. Undantaget utgörs av LSD, som tillsammans med marijuana uppvisar den minsta förändringen mellan start- och slutår.

Priserna på centralstimulantia (amfetamin och kokain) har sjunkit påtagligt. Amfetaminpriserna har exempelvis fallit från drygt 800 till 200 kronor per gram (eller från 400 kronor i nominella priser). Även heroinpriserna uppvisar en kraftig nedgång samtidigt som också ecstasypriset har fallit. Den ojämna utvecklingstrenden för LSD torde handla om att substansen är relativt sällsynt, därmed blir rapporteringarna färre och mer osäkra. Av samma anledning var också marijuanapriserna mer instabila i början av perioden.

År 2020, och i viss mån 2021, kan en ökning för hasch noteras. Den kan förklaras av stora beslag i Spanien (EMCDDA, 2020) men även ha förstärkts av pandemirestriktionerna. År 2022 var dock priserna åter på samma nivå som 2019, med hänsyn tagen till inflationen. Uppgången på cannabisprodukterna som startade för cirka 15 år sedan sammanfaller med ökning av THC-halterna (Freeman m.fl. 2018). För övriga substanser är haltutvecklingen mindre väl dokumenterad och analyserad under perioden. Därför beaktas den inte i detta sammanhang.

Figur 3. Gatuprisutvecklingen för hasch, marijuana, amfetamin, kokain, heroin (vitt resp. brunt - samma värden 1988–1992), ecstasy och LSD. Medianvärden, realpriser, 2022 års penningvärde. Kronor per gram. 1988–2022. (Tabellerna 1–8)

Figur 4. Realprisjusterad och indexerad gatuprisutveckling för hasch, marijuana, amfetamin, kokain, brunt heroin, LSD och ecstasy. 1988–2022. Index år 2000=100. (Tabellerna 1–8)

Det kan vara svårt att få en sammanfattande bild av pristrenderna eftersom prisnivåerna är förhållandevis olika för narkotikasorterna. Då kan en indexering underlätta jämförelsen. I figur 4 redovisas den indexerade realprisutvecklingen för sju narkotikasorter med år 2000 satt till 100. Att detta startår använts beror på att LSD och ecstasy tillkom då. I tabellerna 11–12 redovisas alternativa indexeringar.

Figuren visar att alla de fem narkotikasorter som följts sedan 1988 har sjunkit i pris. Största var nedgångarna för amfetamin och brunt heroin, som idag kostar en fjärdedel jämfört med slutet av 1980-talet. Om man endast betraktar utvecklingen under 2000-talet har priserna för marijuana ökat, samtidigt som de varit mer oförändrade för hasch. Kostnaderna för kokain, amfetamin och heroin fortsatte att falla medan trenden för den ovanligare narkotikasorten LSD var mindre tydlig.

Regionala skillnader

I grova drag bor cirka 40 procent av befolkningen i någon storstadsregion. I tabell C redovisas hur 2022 års priser skiljer sig mellan storstads- respektive icke storstadsregioner. Narkotikasorterna är rangordnade efter antalet prisrapporteringar i riket. Som en jämförelse framgår även riksgenomsnittet av tabellen. Det bör observeras att i vissa fall är det ytterst få observationer som ligger till grund för uppgifterna, vilket medför en större osäkerhet.

Tabell C. Medianpris på gatunivå för olika narkotikasorter i riket och i storstads- respektive icke storstadsregioner a). 2022.

	Riket (n=52)	Storstadsregioner (n=14)	Icke storstadsregioner (n=38)
Hasch (kr/gram)	111 (n=50)	105 (n=14)	112 (n=36)
Kokain (kr/gram)	900 (n=49)	850 (n=14)	900 (n=35)
Amfetamin (kr/gram)	200 (n=46)	200 (n=11)	200 (n=35)
Tramadol (kr/100 mg)	29 (n=44)	20 (n=11)	35 (n=33)
Marijuana (kr/gram)	125 (n=43)	120 (n=13)	125 (n=30)
Ecstasy (kr/tablett)	125 (n=38)	138 (n=12)	122 (n=26)
Alprazolam (kr/mg)	20 (n=33)	14 (n=10)	20 (n=23)
Brunt heroin (kr/gram)	900 (n=25)	750 (n=10)	900 (n=15)
LSD (kr/dos)	150 (n=14)	150 (n=6)	162 (n=8)
Vitt heroin (kr/gram)	900 (n=9)	900 (n=4)	1000 (n=5)

a) Som storstadsregioner räknas följande polisområden: Stockholm City, Stockholm Syd, Stockholm Nord, Malmö, Södra Skåne, Nordvästra Skåne och Storgöteborg.

Av tabellen framgår det att priserna tenderar att vara lägre i storstadsregionerna, utom för ecstasy. I kronor räknat var det särskilt heroin som var billigare men räknat i procent var tramadol och alprazolam desto billigare. En möjlig förklaring till prisskillnaderna är att kundunderlag och infrastruktur gör det enklare att sälja narkotika i storstadsregioner, samtidigt som konkurrensen också är större där. Varför ecstasy avviker från detta mönster är svårt att säga. Möjligen sker en förhållandevis stor andel av denna handel online.

Grossistpriser

Sedan 2010 efterfrågas grossistpriser för hasch, marijuana, amfetamin, kokain, ecstasy och brunt heroin. Det görs för att spegla prisbilden vid handel med större partier. I linje med internationell praxis avses då mängder om minst 1 kg eller 1 000 tabletter/enheter. Som framgår av tabell D respektive tabellerna 13–18 i bilagan rapporteras relativt få grossistpriser. Det hänger samman med att försäljning på denna nivå inte förekommer i alla svenska polisområden. Det innebär i sin tur att dessa uppgifter är mera osäkra, i synnerhet för ecstasy och brunt heroin där observationerna är särskilt få (eller inga alls för brunt heroin 2021 och för ecstasy 2012).

Jämförs grossistnivån med gatunivån, framgår det att priserna på gatunivå i grova drag är omkring tre gånger så höga som på grossistnivå. Det gäller såväl de narkotikasorter som inte kan blandas ut (hasch, marijuana och ecstasy), som de sorter (amfetamin, heroin och kokain) som kan blandas ut med olika ämnen och på så vis bli större volym innan försäljning till slutkund.

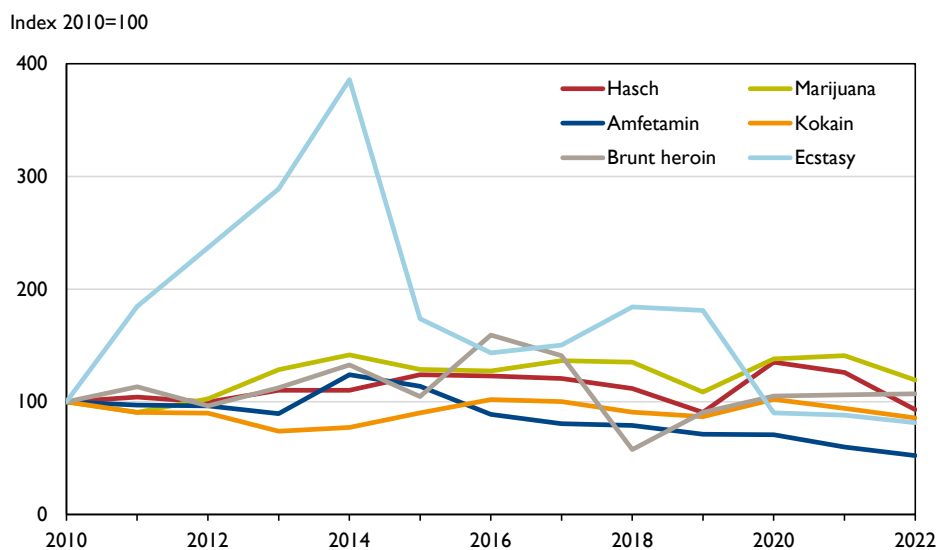

Tabell D. Grossistpriser för olika narkotikasorter. Priserna är angivna i kronor per kilo eller tusental tabletter (antalet prissvar, prisintervall, medel- och medianpriser). 2022.

	Enhet	Andel (%) svar (n=52)	Intervall, kronor	Medelvärde	Medianvärde
Hasch	kr / kilo	83	20 000 - 60 000	42 198	40 000
Marijuana	kr / kilo	56	32 500 - 70 000	53 586	55 000
Amfetamin	kr / kilo	54	13 000 - 200 000	48 571	45 000
Kokain	kr / kilo	46	240 000 - 550 000	384 688	395 000
Ecstasy	kr / 1000 tabl.	6	25 000	25 000	25 000
Brunt heroin	kr / kilo	2	400 000	400 000	400 000

För marijuana är kvoten lägre (i regel ner mot 2) medan den ligger konsekvent högre för amfetamin (närmare 4). Det kan nämnas att 2020–2022 var prisskillnaden för ecstasy exceptionellt hög då den sexdubblades mellan grossist- och gatunivå.

Utvecklingen för grossistpriserna illustreras i indexerad form i figur 5 (2010=100). Indexeringen är gjord för att kunna följa utvecklingen för samtliga substanser trots att prisnivåerna är olika. Den bygger på inflationsjusterade medianpriser. Ecstasy och brunt heroin uppvisar störst svängningar under perioden. Det hänger sannolikt samman med att rapporteringarna är särskilt få eftersom försäljning på grossistnivå är mera sällsynt för dessa substanser. Grossistpriset för amfetamin har halverats under perioden medan marijuanapriset uppvisade en ökning med cirka 20 procent. Om 2022 jämförs med föregående år är det framför allt haschprisernas 26-procentiga nedgång som sticker ut.

Figur 5. Realprisjusterad grossistprisutveckling för hasch, marijuana, amfetamin, kokain, brunt heroin och ecstasy. 2010–2022. Index 2010=100. (Tabellerna 13–18)

Narkotikamarknadens omsättning

Inledning

Inkomster från narkotikahandlingen kan generera betydelsefulla intäkter för kriminella grupperingar. Polisen beskriver att narkotika är en central inkomstkälla för många av aktörerna, liksom att handeln kan generera konflikter och dödligt våld (Polismyndigheten, 2022). En ökning av våldsamma konflikter relaterade till cannabismarknaden har konstaterats i en studie från CES (2022). Enligt studien driver cannabismarknaden kriminalitet och kan vara en delorsak till det ökande vapenvåldet. Samtidigt är det svårt att säga exakt vilken roll narkotikahandeln spelar, då de bakomliggande orsakerna till våldsanvändningen även kan vara mindre rationella (NOA, 2021 och Brå, 2021).

Narkotikapriserna härleds i hög grad till distributionsleden. I stor utsträckning handlar det om riskkompensation, det vill säga risken att åka fast eller risken att behöva försvara affärsverksamheten med våld. Caulkins & Reuter (1998) beräknade exempelvis att över hälften av gatupriset på kokain i New York kunde relateras till riskkompensation, samtidigt som endast 1 procent hänfördes till produktionskostnader i ursprungslandet. Beslagsförluster, transporter, paketering, säljarlöner och pengatvätt utgjorde övriga poster i deras kalkyl. I narkotikahandeln förekommer mängdrabatter. Det hänger bland annat samman med att säljaren vill minska antalet transaktioner, och därmed risken för upptäckt (Moeller et al, 2021). Priset per viktenhet kan därför variera med kvantiteten.

I följande avsnitt görs en grov skattning av narkotikamarknadens omsättning i Sverige. Av naturliga skäl saknas officiella försäljningsdata, liksom uppgifter om antalet användare och deras genomsnittliga konsumtionsvolym. Skattningen utgår i stället från prisuppgifterna i denna undersökning, rättsväsendets beslag av narkotika, samt några mer eller mindre osäkra antaganden. Omsättningsberäkningen är i hög grad beroende av vilka antaganden som görs. Med andra antaganden skulle resultatet bli annorlunda än i det följande.

Antaganden i skattningen av omsättningen

Skattningen av narkotikamarknadens omsättning är osäker i och med att flera antaganden måste göras om okända förhållanden. Dessa antaganden diskuteras i det följande men kan summeras enligt nedan:

- Beslagsstatistik kan användas som ett indirekt och grovt mått på volymen konsumerad narkotika om en längre tidsperiod används (fem år i detta fall).
- När beslagsstatistik används i detta syfte bör om möjligt eventuella haltskillnader mellan tull- och polisbeslag (grossist- och gatunivå) beaktas.
- En viss andel av beslagen utgörs av transittrafik som inte är ämnad för svenska marknaden. I brist på annan information antas denna andel vara lika stor för alla narkotiska substanser.

- Tullens och polisens beslagseffektivitet antas vara lika stor för alla narkotiska substanser.
- Mängdrabatter och in natura-ersättningar förekommer, men i okänd omfattning. Därför tas ingen hänsyn till detta. Omsättningsberäkningen bygger således på premissen att all narkotika omsätts till sitt fulla gatuvärde.

Beslag

I de följande beräkningarna utgör Tullverkets och Polisens redovisningar av narkotikabeslag ett centralt underlag (Tullverket, 2023 och NFC, 2023⁴). Beslagen kan, slumpmässigt eller till följd av särskilda omständigheter, variera över tid. För att dämpa effekten av sådan tillfällig påverkan används genomsnittet för den senast tillgängliga femårsperioden.

Beslagsvolymerna 2018–2022 för hasch och marijuana framgår av tabell 19. I tabell 20 redovisas amfetamin, kokain⁵, ecstasy, heroin och läkemedel. Under perioden 2020–22 var beslagsvolymerna för cannabis, kokain och amfetamin klart större jämfört med åren innan. Detta kan bero på ökade logistiska problem i samband med pandemirestriktionerna, liksom att konversationer från krypterade chattjänster som använts vid bland annat narkotikatransaktioner tillgängliggjordes (EncroChat, Sky ECC och Anom). Att beslagsökningarna i någon större grad skulle förklaras av kraftigt ökad konsumtion under dessa år, med åtföljande importökningar, får inget stöd i andra källor.

Transittrafik

Transittrafik till grannländer förekommer, inte minst till Norge⁶. Om all narkotika till den norska marknaden skulle passera genom Sverige, med samma upptäcktsrisk som svensk narkotika, borde exempelvis 1/3 av beslagen dras av från de efterföljande beräkningarna (förutsatt att per capitakonsumtionen är likartad i Norge och Sverige). Varutransporter med norsk destination lär dock i lägre grad kontrolleras av svensk tull, jämfört med transporter som har Sverige som slutdestination. Dessutom används även andra transportvägar till Norge, varför en viss del av den narkotika som ska dit aldrig passerar svenskt territorium. Å andra sidan förekommer transit till andra länder utöver Norge. Det är okänt hur mycket narkotika som beslagtas i Sverige som är avsett för ett annat land. I de följande beräkningarna antas att andelen av alla i Sverige beslagtagna narkotiska substanser som i själva verket utgör transittrafik uppgått till antingen a) 10 procent eller b) 20 procent.

⁴ 2021 års beslagsstatistik var preliminär i förra årets prisrapport och har reviderats i denna upplaga.

⁵ Som framgår av tabellen har två kraftigt avvikande värden för tullbeslag av kokain uteslutits ur medelvärdesberäkningarna och i stället imputerats med omkringliggande årsvärden.

⁶ Illustrationer av detta kan vara att Sverige benämns som Nordens narkotikanav i en intervju med en representant från NOA (<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/sverige-har-blivit-narkotikanavet-i-norden>) eller den svensk-norska polisstation som projekteras i Eda för att komma till rätta med gränsöverskridande brottslighet (<https://eda.se/polisstation-vid-morokulien>).

Beslagseffektivitet

Om beslagsandelen av den insmugglade narkotikan ämnad för den svenska marknaden varit känd, hade det varit enkelt att bestämma årskonsumtionen. Eftersom sådan information saknas måste antaganden om beslagseffektiviteten göras. Det har genom åren sagts att tullen beslagtar cirka 10 procent av storskaligt smugglade varor, exempelvis droger (SOU 1998:18, Persson 1999, Van Duyné och Levi 2005 och Region Örebro län 2016). År 2021 uppgav en analytiker på Tullverket att dess beslagsandel för narkotika sannolikt ligger någonstans mellan 5 och 10 procent (SVT, 2021). I vilken grad dessa utsagor stämmer överens med verkligheten är svårt att avgöra, men mera konkreta uppgifter saknas.

För cannabis, kokain och läkemedel är beslagsvolymerna relativt jämnt fördelade mellan tull och polis. Amfetamin och ecstasy tas i högre grad av polisen medan tullen tar en större andel heroin. I det följande antas för enkelhetens skull att polis och tull i grova drag tar ungefär hälften av volymerna vardera oavsett narkotikasort. Om antagandet att tullen beslagtar cirka 10 procent är riktigt innebär det således att även polisen skulle ta cirka 10 procent, och att rättsväsendet därmed sammanlagt beslagtar 20 procent av den insmugglade narkotikan. Om femprocentsantagande ovan i stället är det giltiga beslagtar rättsväsendet i så fall totalt 10 procent av narkotikan ämnad för den svenska marknaden.

I det följande baseras, i brist på annan information, skattningarna på antagandet att beslagsandelen är lika hög för alla narkotikasorter och att denna under femårsperioden 2018–2022 totalt uppgått till antingen a) 10 procent eller b) 20 procent.

Halter i beslagen

Halten aktiv substans i hasch, marijuana, ecstasy- och läkemedelstabletter manipuleras inte efter produktion, medan utblandning kan förekomma av de pulverdroger som ingår i omsättningsberäkningen (amfetamin, kokain och heroin). Därför bör det tas hänsyn till eventuella haltskillnader mellan beslag på grossist- och konsumentnivå.

Nationellt forensiskt centrum (NFC) analyserar halter i polisens beslag. Polisen gör beslag på grossistnivån men framför allt på gatunivån. Mellan 10–15 procent av beslagen av heroin, kokain och amfetamin haltbestäms, och i första hand prioriteras större beslag (Petersson N, Ragnemalm J & Nordgaard A). Både medel- och medianhalter finns redovisade över tid. I den mån de skiljer sig är medelvärdet ofta högre. I det följande väljs medianvärden, då dessa antas beskriva gatuhalter bäst⁷. Under senaste femårsperioden har medianhalterna legat runt 30 procent för amfetamin, 60 procent för kokain och 20 procent för heroin (Petersson, Grafström & Nordgaard 2022).

⁷ På försök angavs under ett par år även "gatuhalter" i NFC:s årsrapporter. Dessa utgjordes av halter i beslag om max 0,5 gram, men då dessa resultat ofta översteg medelhalterna kommer redovisningen av detta mätt att utgå ur årsrapporterna och dessa resultat används alltså inte i denna rapport.

Tullen redovisar halter bland annat för beslag som överstiger ett kilo (Mhina, 2023). I den mån tullens halter (grossistnivå) överstiger NFC:s halter (gatunivå) räknas tullens volymer om till konsumentnivåhalter. En jämförelse av halterna har lett till att tullens heroinbeslag ökats med en faktor om 1,4 och kokainbeslagen med en faktor om 1,1. Detta framgår av tabell 20. Att tullbeslagen räknas upp i så låg grad beror på att narkotika numera ofta smugglas in i Sverige i redan utblandat tillstånd. Amfetamin, med utgångspunkt från haltjämförelserna, räknas inte upp överhuvudtaget⁸.

Gatupriser

Det andra huvudunderlaget i omsättningsberäkningen utgörs av de inrapporterade gatupriserna. I linje med beslag och halter används i det följande femårsmedelvärden även för priserna (se tabell 21). Eftersom polisens och tullens beslagsredovisning inte särskiljer vitt och brunt heroin, samtidigt som det kan finnas vissa prisskillnader mellan dessa kvaliteter, har en sammanvägning av dessa sorter gjorts, baserat på hur frekvent de olika herointyperna rapporterats.

Omsättningsberäkningen inkluderar även narkotikaklassade läkemedel som ett alternativ. Priser för sådana substanser varier kraftigt efter sort och styrka. CAN samlar in priser för en i missbrukssammanhang vanligt förekommande opioid (tramadol) och en vanlig bensodiazepin (alprazolam). Samtidigt förekommer även missbruk av mera sällsynta men desto dyrare opioidläkemedel. Med ledning av extrafrågorna om missbrukade läkemedel i 2022 års datainsamling har ett genomsnittspris beräknats för dyrare opioider. I brist på information om relationen mellan dyrare och billigare läkemedel, har det här antagits att 90 procent av läkemedlen är av billigare typ (25 kronor per tablett) medan 10 procent är av dyrare opioidtyp (300 kronor per tablett⁹).

Narkotikamarknadens årliga omsättning 2018–2022

I tabell E presenteras resultaten av de skattningar som gjorts med utgångspunkt från de antaganden som diskuterats ovan. I tabellen presenteras två olika beräkningsvarianter. I den första antas det att transittrafik respektive beslagsnivåer utgjort 20 procent vardera ("tjugoprocentsantagandet") och i den andra antas att dessa andelar utgjort 10 procent ("tioprocentsantagandet"). Eftersom prisbestämningen för läkemedel är särskilt osäker så redovisas denna separat¹⁰.

⁸ Faktum är att amfetaminhalterna i regel är lägre i tullbeslagen än i polisbeslagen. Detta beror enligt uppgift på att amfetamin vid transport kan innehålla fukt, inte minst från lösningsmedel, vilket sedan avdunstar.

⁹ Detta är något högre jämfört med förra årets beräkning då dessa läkemedel antogs kosta i genomsnitt 250 kronor på den svarta marknaden.

¹⁰ Detta ger också jämförelsemöjligheter med en omsättningskattning från EMCDDA, som inte inkluderat läkemedel.

Tabell E. Beslag, inflationsjusterade gatupriser och uppskattad konsumtion respektive omsättning för cannabis (hasch och marijuana) amfetamin, kokain, ecstasy, heroin samt icke-förskrivna narkotikaklassade läkemedel. 2018–2022.

	Be- slag ^{a)}	Beslag, exkl. transittrafik		Konsumtion efter beslag		Gatu- priser (kr per gram/ ta- blett)	Omsättning, miljoner kro- nor		Omsättning, andel (%)	
		20% transit	10 % tran- sit	Om 20% be- slag	Om 10% be- slag		Om 20/20 %	Om 10/10 %	Exkl. lä- kem.	Inkl. lä- kem.
Hasch (kg)	3 832	3 066	3 449	12 264	31 042	112	1 463	3 482	32	27
Marijuana (kg)	1 718	1 374	1 546	5 496	13 913	124	728	1 728	16	13
Kokain (kg)	356	285	321	1 141	2 887	977	1 115	2 822	24	21
Amfetamin (kg)	1 345	1 076	1 211	4 304	10 896	226	975	2 468	21	18
Heroin ^{b)} (kg)	55	44	49	175	442	962	168	425	4	3
Ecstasy (1000 tabl.)	252	202	227	806	2 041	158	127	323	3	2
Läkemedel ^{c)} (1000 tabl.)	4 953	3 962	4 457	15 848	40 116	54	851	2 155	-	16
Summa omsättning, exklusive läkemedel:							4 576	11 248	100	-
Summa omsättning, inklusive läkemedel:							5 427	13 403	-	100

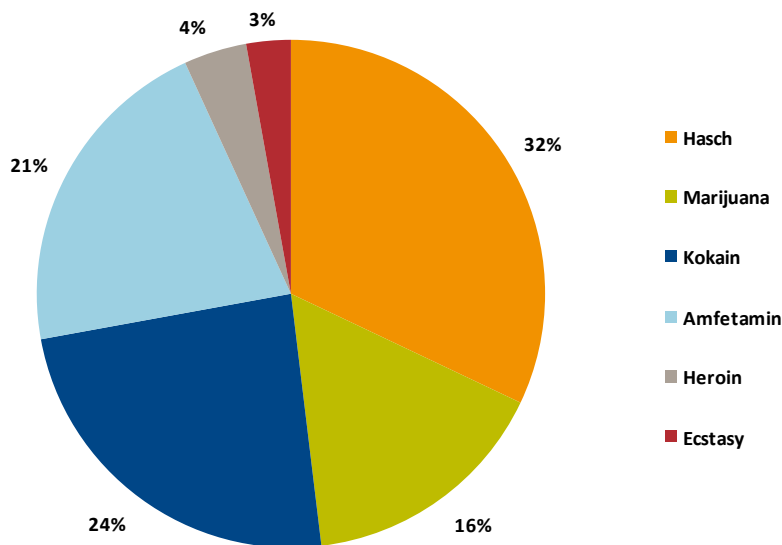
a) Tullens heroin- och kokainbeslag har räknats upp med en faktor om 1,4 respektive 1,1.

b) Skattad sammanvägning av uppgifter för vitt och brunt heroin.

c) Gatupriserna för läkemedel är delvis uppskattade.

För hasch och marijuana tillsammans har den genomsnittliga årliga omsättningen under perioden 2018–2022 beräknats till antingen 2,2 eller 5,2 miljarder kronor i 2022 års penningvärde, beroende på vilket antagande om beslagen som gjorts. Därpå kommer amfetamin och kokain med en årlig omsättning på antingen cirka 1 eller 2,6 miljarder vardera. Sedan följer heroin (0,2 eller 0,4 miljarder kronor) och slutligen ecstasy (0,1 eller 0,3 miljarder). Summeras detta ger det en genomsnittlig årlig omsättning under perioden 2018–2022 på 4,6 respektive 11,2 miljarder kronor, beroende på vilket antaganden som ligger till grund. Om läkemedel inkluderas stiger omsättningen till antingen 5,4 eller 13,4 miljarder kronor. Läkemedelsomsättningen blir enligt denna skattning nästan i samma nivå som den för amfetamin.

I figur 6 illustreras den procentuella fördelning mellan de narkotikasorter som inkluderats i omsättningsberäkningarna, undantaget läkemedel. Det framgår att hasch utgjorde störst andel (32 procent) medan ecstasy utgjorde den lägsta andelen (3 procent). Cannabis (hasch och marijuana) bidrar tillsammans till närmare hälften av omsättningen.

Figur 6. Omsättningsandelar för cannabis (hasch och marijuana) amfetamin, kokain, heroin och ecstasy. 2018–2022.

Omsättning men inte vinst

I denna analys görs ingen beräkning av vinsten från den svenska narkotikamarknaden. I så fall måste först nettoomsättningen beräknas, det vill säga avdrag för mängdrabatter, in naturabetalning med narkotika, osv. Sedan måste avdrag göras från nettoomsättningen för bland annat inköpskostnader. Dessutom måste utgifter för transport, lagring, förpackning, distribution, säljarsättning samt penningtvätt skattas och subtraheras från nettoomsättningen. Dessa storheter har bedömts som alltför svåra att fastställa inom ramen för detta arbete. Istället får det konstateras att eftersom årsomsättningen enligt de olika beräkningsvarianter ovan beräknades till flera miljarder kronor, finns det sannolikt också ett betydande vinstutrymme.

Omsättningsberäkningens rimlighet

Det kan inledningsvis nämnas att en liten metodförändring mot tidigare år är att skattningen av priserna för läkemedel uppdaterats då ny information tillkommit. I förra årets rapport sattes det genomsnittliga styckpriset till 44 kronor, vilket ökats till 54 kronor i denna utgåva.

Viktigt är att åter framhålla att all narkotika som konsumeras inte är såld till gattupris. Liksom i annan detaljhandel förekommer mängdrabatter. Dessutom förekommer naturabetalningar, inte minst till slutkundsförsäljarna. Detta genererar en överskattning i omsättningsberäkningen. I denna redovisning presenteras dock ingen beräkning av nettoomsättningen, eftersom storleken på rabatterna och in natura-betalningarna inte är kända.

Den stora osäkerhetsfaktorn är dock vilka antaganden som görs gällande rättsväsendets beslagseffektivitet. Denna är inte känd, men påverkar utfallet i hög

grad. En eventuellt ökad beslagseffektivitet de allra senaste åren på grund av ökad informationstillgång från dekrypterade digitala konversationer kan exempelvis ha påverkat beräkningsunderlaget och lett till högre omsättningskattningar jämfört med tidigare läge.

På grund av avsaknad av säkra underlag är det viktigt att resultaten relateras till andra tillgängliga skattningar, vilket ger en ökad förståelse av resultaten och underlättar en värdering av dem. Detta görs nedan.

Alkoholförsäljningen på Systembolaget

En känd omsättningsuppgift för inköp av substanser är Systembolagets försäljning. Perioden 2018–2022 var Systembolagets årsomsättning i genomsnitt 43 miljarder kronor inklusive moms (Systembolaget 2023). Enligt CAN:s Monitormätningar stod Systembolaget under denna period för 70 procent av försäljningen av all alkohol som konsumerades i Sverige (Trolldal 2023). I relation till Systembolagets omsättning utgör de beräknade omsättningsresultaten ovan, exklusive läkemedel, 11 respektive och 27 procent.

SCB:s omsättningsberäkning

En skattning av narkotikamarknadens omsättning i Sverige återfinns i SCB:s nationalräkenskaper. Enligt denna har hushållens konsumtionsutgifter för narkotika årligen uppgått till knappa 2 miljarder perioden 2018–2020 (SCB, 2023b). Denna källa redovisar alltså en omsättning som är mindre än hälften av det lägre av de två resultaten (tjugoprocentstantagandet), läkemedel oräknat.

EMCDDA:s omsättningsberäkning

En skattning gjord av EMCDDA och Europol (2019) angav narkotikaomsättningen i EU (inkl. Norge och Turkiet) till åtminstone 30 miljarder euro under 2017. I beräkningen ingick (med omsättningsandelen i parentes): cannabis (39 procent), kokain (31 procent), heroin (25 procent), amfetamin (3 procent) och MDMA/ecstasy (2 procent). Beräkningen saknade alltså narkotikaklassade läkemedel. Författarna framhåller att beräkningen är osäker och sannolikt underskattande.

Satt i relation till Sveriges befolkningsandel, och förutsatt att vår narkotikaförbrukning och prisläge vore på EU:s genomsnittsnivåer, skulle Sveriges omsättning då uppgå till knappt 5 miljarder kronor. Detta ligger nära omsättningsberäkningen med den lägre skattningen.

NOA:s Encrochatberäkning

År 2021 publicerade polisens nationella operativa avdelning (NOA) en skattning av den mängd narkotika som importerats med hjälp av kommunikationsverktyget Encrochat. Beräkningen är en bruttoskattning och utan avdrag för eventuell transittrafik. Med utgångspunkt från information gällande de 84 mest centrala på aktörerna Encrochat under våren 2020 beräknades 100–150 ton narkotika ha importerats med hjälp av Encrochat under hela år 2020. Volymen fördelade sig på hasch (52%), marijuana (22%), kokain (12%), amfetamin (11%) och övrigt

(3%). Den mängd narkotika som hanterades via andra kommunikationskanaler samma år har inte inkluderats i beräkningen.

NOA:S skattningen utgör således en miniminivå, och saknar ett tak. Trots att endast encrochattransaktioner medtagits är volymen klart högre än de skattade volymerna i tabell E. Detta förhållande skulle kvarstå även om det hade gjorts som en nettoberäkning (med avdrag för transit och beslag). Samtidigt ligger det skattade försäljningspriset för denna narkotika på mellan 10 och 15 miljarder, ett intervall som omsluter resultatet av tioprocentsantagandet.

Cannabisvolymen i Danmark

En dansk studie estimerade att den danska årskonsumtionen av cannabis uppgick till 20 ton under 2010-talet (Moeller, 2011). Om hänsyn tas till att Sveriges befolkning är 1,8 gånger större skulle den svenska volymen bli 36 ton. Samtidigt är danskarnas självrapporterade årsprevalens av cannabis 1,7 gånger högre. Med beaktande av detta (och med antagandet att genomsnittsförbrukningen per konsument är densamma), så skulle den svenska årskonsumtionen utifrån ovanstående förhållanden uppgå till cirka 22 ton. Detta ligger närmare tjugo-procentsantagandet (18 ton) än tioprocentsantagandet (45 ton) i tabell E.

Cannabisvolymen i Tyskland

Inför en eventuell legalisering av cannabis i Tyskland beräknades den tyska årskonsumtionen ha uppgått till 400 ton 2021 (Haucap & Knoke, 2021). Med hänsyn taget till att Tysklands befolkning är 8 gånger större än Sveriges och att den självrapporterade årsprevalensen för cannabis är ungefär dubbelt så hög (men allt i övrigt lika) skulle detta motsvara en volym om cirka 27 ton för svensk del. Detta ligger ungefär mitt emellan de två olika antagandena i tabell E.

Samhällsekonomiska kostnader för narkotikabruk i Sverige

Det kan i sammanhang nämnas att det gjorts en skattning av samhällets kostnader för narkotikabruk. För år 2020 skattades de till 38,5 miljarder kronor (Hofmarcher m.fl., 2022). I detta har bland annat inräknats kostnader för behandlingssektor och rättsväsende, liksom för produktionsbortfall, arbetslöshet och förtida död, men även gällande försämrad livskvalitet hos användare och deras närstående. De samhällsekonomiska kostnaderna överstiger därmed om-sättningsberäkningen i denna rapport flera gånger om.

Smugglad alkohol och tobak

Sedan 2017 ställs frågor om gatupriser för tre olika smuggelvaror, utöver narkotika. Detta gäller cigaretter (1 limpa, dvs. 200 cigaretter), sprit (1 liter) och starköl (1 flak om 24 burkar à 33 centiliter, dvs. ca 8 liter).

Normalt är det en femtedel som rapporterar cigaretterpriser och en tredjedel som anger alkoholpriser (tabell 22). Jämfört med flertalet narkotikasorter är det alltså mindre vanligt att priser rapporteras för dessa varor. Även om kännedomen om priserna på dessa smuggelvaror är mera begränsad, bland de poliser

som utsetts att rapportera om narkotika så är det ändå motiverat att ställa frågor även om detta, eftersom det råder stor brist på denna typ av information.

I tabell G redovisas de inrapporterade priserna för cigaretter och alkohol under 2022. Om dessa jämförs med butikspriser kan det konstateras att såväl smugglade cigaretter som smugglad alkohol är billigare. I butik kan en limpa cigaretter köpas för strax under 600 kronor medan ett paket smuggelcigaretter ligger på cirka 350 kronor. På Systembolaget kostar standardvodka närmare 300 kronor litern medan motsvarande mängd smugglad sprit betingar cirka 170 kronor. Åtta liter femprocentig lager kostar cirka 225 kronor på Systembolaget och 200 kronor smugglat. Priset för sprit och cigaretter i vanliga handeln är därmed cirka 40 procent högre medan starkölpriset skiljer förhållandevis lite.

Tabell G. Gatupriser för smugglad tobak och alkohol. Priserna är angivna i kronor per limpa, liter resp. flak ^{a)} (antalet prissvar, prisintervall, medel- och medianpriser). 2022.

	Enhet	Andel (%) svar (n=52)	Intervall, kronor	Medelvärde	Medianvärde
Cigaretter	kr / limpa	17	200 – 450	342	350
Sprit	kr / liter	31	80 – 200	153	173
Starköl	kr / flak ^{a)}	31	150 – 200	188	200

a) Ett flak utgör 24 x 33 centiliter, dvs. cirka 8 liter.

Om hänsyn tas till inflationen har priserna varit ganska oförändrade ända sedan 2017, förutom en ökning av cigarettpriserna 2022. Antalet prisrapporteringar för cigaretter har varit ganska likartad över tid, samtidigt som priser på smugglad alkohol numera rapporterats i lägre grad jämfört med periodens början (se tabell 22).

Pandemins påverkan

Mellan mars 2020 och mars 2022 råde till följd av covidpandemin olika typer av restriktioner, bland annat med begränsningar av transporter, resande, gräns-handel och liknande. Inga större effekter på narkotikapriser eller antalet prisrapporteringar har dock uppmätts under perioden. Cannabis utgjorde ett undantag med en tydlig pristopp 2020. Anledningen till denna tycks dock ha att göra med insatser från rättsväsendena i Spanien och Marocko redan vid årsskiftet 2019/2020 (EMCDDA, 2020), vilka ledde till utbudsbrist och prisökningar. Detta får också stöd i en rapport från Brå (2021) som redovisade uppgångar för cannabispriserna på svenska Darknet ("Flugsvamp") flera månader innan pandemin bröt ut. Möjligen förklarar denna tillgänglighetsminskning att årsprevalensen för cannabis sjönk något både bland skolelever och vuxna under 2021 och 2022 (Zetterqvist, 2022 och Folkhälsomyndigheten, 2023).

En annan förändring som kan nämnas var att gatupriset på brunt heroin ökade 2021, samtidigt som inga grossistpriser inrapporterades för detta år. År 2022 var dock gatupriset åter på den nivå som gällde 2019–2020.

Värt att uppmärksamma är att färre kunde uppge priser för smugglad sprit och öl under pandemin 2020–2021. Detta förhållande kvarstod även 2022. Det tyder på att alkoholsmugglingen inte helt tagit fart efter pandemin, något som i sin tur kan hänga samman med ökade transportkostnader och en försvagad svensk krona. Nedgången bekräftas även av preliminära resultat från CAN:s monitormätning, där smugglingen 2022 preliminärt låg på 40 procent av den nivå som gällde 2019. I sammanhanget kan även nämnas att privatinförseln utgjorde endast två tredjedelar av 2019 års nivå (Trolldal, 2023).

I 2021 års enkät uppmanades respondenterna att spekulera i hur de trodde att narkotikamarknaden skulle komma att utvecklas efter pandemin. För det första ansåg många då att narkotikamarknaden i hög grad redan hade återgått till tidigare läge, med visst undantag för förhöjda cannabispriser. Vidare nämndes att utökade samarbeten mellan importörer och distributörer kunde förväntas, liksom ökad import via postpaket, samt en fortsatt ökning av försäljning via digitala kanaler och en fortsatt ökning av utbudet av olika läkemedel.

En sammanvägd tolkning av ovanstående är att pandemin med dess restriktioner inte påverkat narkotikamarknaden i någon avgörande eller bestående grad. Detta kan illustreras med ett citat från EMCDDA som publicerades redan 2021: "...the drug market has been remarkably resilient to disruption caused by the pandemic..." (EMCDDA, 2021).

Läkemedelssituationen 2022

Vid två tidigare datainsamlingar – 2012 och 2015 – har denna undersökning innehållit extrafrågor om läkemedel (Guttormsson 2013 och 2016). Även i 2022 års undersökning inkluderades sådana frågor. Rapportörerna ombads att nämna vilka läkemedel de uppfattade som vanligast förekommande i missbrukssammanhang i sitt polisområde. Upp till fem läkemedel kunde anges. Dessutom kunde pris och styrka rapporteras, liksom läkemedlens ursprung.

Som framgår av tabell F inrapporterades totalt 105 läkemedel (av maximalt 260 möjliga eftersom 52 enkäter inkom 2022). Jämfört med 2012 och 2015 är detta en något lägre rapporteringsgrad. De rapporterade läkemedlen har sorterats in i huvudkategorier. Endast två av dem, lustgas och melatonin, var inte narkotikaklassade (redovisade som "övriga" i tabellen).

Tabell F. Antal läkemedel som rapporterats förekomma i missbrukssammanhang i Sveriges polisområden, efter läkemedelskategori och ursprungskälla. 2022.

	Opioider	Bensodiazepiner	Gabapentinoider	Centralstimulantia	Övriga	Totalt
Smuggling	23	19	4	0	0	46
Sjukvård	7	2	2	4	0	15
Beroendevård	2	0	0	0	0	2
Vet ej	4	2	5	0	1	12
Ej svar	14	10	4	1	1	30
Antal	50	33	15	5	2	105

Den vanligaste kategorin var opioider, det vill säga smärtstillande läkemedel. Dessa förekom i ungefär hälften av läkemedelsrapporteringarna. Den i särklass vanligaste opioids substansen var tramadol (28 rapporteringar), därefter oxikodon (12) och sedan buprenorfin (10). Det är inte alltid känt vilket ursprung opioidläkemedlen hade. Den vanligast angivna källan var smuggling (23 fall) och därefter sjuk- och beroendevården (9 fall). När det kommer till priserna rapporterades 8 milligram (mg) buprenorfin kosta cirka 300 kronor per tablett och oxikodon omkring 250 kronor för 40 mg respektive 350 kronor för 80 mg. Tramadol är billigare men förekommer i flera olika styrkor och de inrapporterade priserna varierade därför en hel del.

Den näst vanligaste läkemedelskategorin var bensodiazepiner, det vill säga lugnande medel, vilket nämnades i 33 rapporteringar. Den vanligaste substansen bland dessa var alprazolam (22 rapporteringar). Denna substans förekom under namn som Alprazolam, Xanor och Ksalol (det sistnämnda läkemedlet är ej registrerat för den svenska marknaden). Den näst vanligast rapporterade bensodiazepin substansen var klonazepam (i form av Iktorivil med 4 rapporteringar). Även bensodiazepiner varierar i styrka. I genomsnitt kostade de inrapporterade tablettorna 23 kronor styck. I den mån ursprunget var angivet handlade det i 9 fall av 10 om insmugglade tabletter. Jämfört med opioiderna tycks bensodiazepinerna alltså i än högre grad vara insmugglade och inte komma från svensk sjuk- och beroendevård.

Den tredje vanligaste läkemedelskategorin var gabapentinoider (15 rapporteringar). Det handlar då om substansen pregabalin, som även säljs under namnet Lyrica. Detta är anti-epileptiska läkemedel men de kan även ordineras vid generaliserat ångestsyndrom och neuropatisk smärta. Läkemedlet kan ge euforiska effekter och vara beroendeframkallande. Insuggling uppfattades vara dubbelt så vanligt jämfört med sjukvården som ursprungskälla. Tablettorna har en stryka på 150 till 300 mg. De kostar i grova drag omkring 25 kronor per tablett.

Den fjärde och sista kategorin var centralstimulantia, vilket bland annat har en uppiggande effekt, och läkemedel av denna typ används vid ADHD-behandling. Sådana läkemedel förekom i 5 rapporteringar. Ritalin och Elvanse nämnades då

bland annat. De rapportörer som angett någon ursprungskälla svarade sjukvården. Priserna uppgick till i genomsnitt cirka 30 kronor per tablett.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att nästan alla inrapporterade läkemedel var narkotikaklassade. Den vanligaste läkemedelsgruppen var opioder, följt av bensodiazepiner. I de två tidigare specialundersökningarna om läkemedel var bensodiazepiner tvärtom mest förekommande. I sextio procent av fallen fanns en ursprungskälla angiven och då handlade det i tre fall av fyra om smuggling, och i synnerhet gällde detta för bensodiazepiner. Av de rapporterade läkemedlen var de fem dyraste (per tablett) starkare opioder av typen buprenorfin eller oxikodon.

Referenser

Brå (2021). *Narkotikamarknader – En studie av smuggling, gatuförsäljning, internethandel och köpare*. Rapport 2021:10. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Caulkins J & Reuter P (1998). *What Price Data Tell Us about Drug Markets*. Journal of Drug Issues. Vol 28, Issue 3, 1998.

CES (2022). *Inslag av cannabis vid dödligt våld i Stockholm och i Sverige. Delrapport 1 i en serie om cannabisproblematiken bland unga vuxna i Stockholms län*. Rapport 2022:1. Stockholm: Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin.

EMCDDA & Europol (2019). *EU Drug Markets Report 2019*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

EMCDDA & Europol (2020). *EU Drug Markets: Impact of COVID-19*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

EMCDDA (2021). *Impact of COVID-19 on drug markets, use, harms and drug services in the community and prisons – Results from an EMCDDA trendspotter study April 2021*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

EMCDDA (2022). *Europeisk narkotikarapport 2022: Trender och utveckling*. Luxembourg: Europeiska unionens publikationsbyrå.

EMCDDA (2023). *Statistical Bulletin 2022*. Hämtad 2023-02-13 från https://www.emcdda.europa.eu/data/stats2022_en.

Folkhälsomyndigheten (2022). *Den europeiska webbundersökningen om narkotika 2021 – Användningsmönster, köpvanor och upplevelser av narkotika bland personer med ett aktuellt bruk i Sverige*. Stockholm: Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten (2023). *Folkhälsodata. Nationella folkhälsoenkäten, nationella och regionala resultat. Levnadsvanor. Narkotika. Cannabisanvändning*. Hämtad 2023-02-08 från http://fohm-app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/A_Folkhalsodata__B_HLV__aLevvanor__aacLevvanornarkotika/hlv1canaald.px/

Freeman, T m.fl. (2018). *Increasing potency and price of cannabis in Europe, 2006-16*. Addiction. Doi:10.1111/add.14525.

Guttormsson U (2013). *Läkemedel i missbruksmiljöer –Situationen 2012 enligt rapportörer vid länspolismyndigheterna*. CAN Rapport 138. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Guttormsson U (2016). *Läkemedel i missbruksmiljöer 2015 – Situationen enligt rapportörer från Sveriges polisområden*. CAN Rapport 157. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Haucap J & Knoke L (2021). *Fiskalische Auswirkungen einer Cannabislegalisierung in Deutschland: ein Update*. Düsseldorf: Heinrich-Heine-Universität, WiWi fakultät, DICE.

Hofmarcher T, Ramdén V och Lindgren P (2022). *Samhällsekonomiska kostnader för narkotikabruk i Sverige*. IHE-rapport 2022:5. Lund: IHE.

Mhina K (2023). *Halter enligt Tullverkets laboratorium*. Uppgifter via mejlkontakt 2023-03-01.

Moeller K (2011). *Costs and revenues in street-level cannabis dealing*. Trends Organ Crim (2012) 15:31–46. DOI 10.1007/s12117-011-9146-9.

Moeller K, Munksgaard R och Demant J (2021). *Illicit drug prices and quantity discounts: A comparison between a cryptomarket, social media, and police data*. International Journal of Drug Policy 91 (2021). DOI: 10.1016/j.drugpo.2020.102969.

NFC (2023). *Årsstatistik narkotikabeslag 2022*. Polismyndigheten, Nationellt forensiskt centrum (NFC). Uppgifter via mejlkontakt 2023-04-18.

NOA (2021). *Lärdomar av Encrochat – Analysprojekt Robinson*. Diarienummer A193.902/2021. Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen (NOA), Underrättelseenheten.

Persson L (1999). *Cigarettsmugglingens struktur, omfattning och utveckling under senare delen av 1990-talet – Från limpa till lunga*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Petersson N, Ragnemalm J & Nordgaard A (2023). *Narkotikahalter i polisbeslag av amfetamin, heroin, kokain samt cannabismaterial under 2022 samt framtagna gränser för speciellt låg, låg, hög och speciellt hög halt 2020–2024. Historisk utveckling av median och medelvärden, max- och minhalter samt statistisk halt för cannabisblad/stjälkar*. NFC Rapport 2023:05. Linköping: Nationellt forensiskt centrum.

Polismyndigheten (2022). *Uppdrag till Polismyndigheten att förstärka bekämpningen av den illegala handeln med narkotika*. Stockholm: Polismyndigheten i januari 2022.

Region Örebro län (2016). *Dopning – Översikt, vård och behandling samt idéskiss till ett nationellt kompetenscentrum*. Slutrapport från Nationellt kompetensutvecklingsprojekt för dopningsproblematik (NKD) 2013–2015.

SCB (2023a). *Konsumentprisindex (1980=100), fastställda tal*. Hämtad 2022-02-06 från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/priser-och>

konsumtion/konsumentprisindex/konsumentprisindex-kpi/pong/tabell-och-diagram/konsumentprisindex-kpi/kpi-faststallda-tal-1980100/

SCB (2023b). *Nationalräkenskaperna, Hushållens konsumtionsutgifter (ENS2010) efter ändamål, 023 narkotika*. Hämtad 2023-02-13 från https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__NR__NR0103__NR0103E/NR0103ENS2010T03NA/

SOU 1998:18 (1998). *En gräns – en myndighet?* Stockholm: Finansdepartementet, Fritzes.

SVT (2021). *I skuggan av El Chapo*. Sveriges television, Uppdrag granskning. 2021-08-25 och 2021-09-01.

Systembolaget (2023). *Bokslutskommuniké 2022*. Stockholm: Systembolaget. Hämtad 2023-02-10 från <https://www.omsystembolaget.se/foretagsfakta/systembolaget-i-siffror/ekonomisk-information/>

Trolldal B (2023). *Alkoholkonsumtionen 2022. Preliminära uppgifter från Monitormätningarna*. PM mars 2023. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Tullverket (2023). *Beslagsstatistik 2022*. Hämtad 2023-02-22 från <https://www.tullverket.se/omoss/dethargortullverket/beslagsstatistik.4.226de36015804b8cf353949.html>

UNODC (2009). *World Drug Report 2009*. Vienna: United Nations Office on Drugs and Crime.

UNODC (2022). *World Drug Report 2022. 8.3 - Price time series in Western Europe and United States (1990-2020)*. Hämtad 2023-02-06 från <https://www.unodc.org/unodc/data-and-analysis/world-drug-report-2022.html>

Van Duyne P & Levi M (2005). *Drugs and money. Managing the drug trade and crime-money in Europe*. London: Routledge.

Zetterqvist M (2022). *CAN:s nationella skolundersökning 2022. Ungas erfarenheter av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel*. CAN Rapport 2015. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Bilaga I: Regioner och polisområden

Region	Polisområde	Län
Bergslagen	Dalarna	Dalarna
Bergslagen	Värmland	Värmland
Bergslagen	Örebro	Örebro
Mitt	Gävleborg	Gävleborg
Mitt	Uppsala	Uppsala
Mitt	Västmanland	Västmanland
Nord	Jämtland	Jämtland
Nord	Norrbottnen	Norrbottnen
Nord	Västerbotten	Västerbotten
Nord	Västernorrland	Västernorrland
Stockholm	City	Stockholm
Stockholm	Gotland	Gotland
Stockholm	Nord	Stockholm
Stockholm	Syd	Stockholm
Syd	Malmö	Skåne
Syd	Nordvästra Skåne	Skåne
Syd	Blekinge nordöstra Skåne	Skåne/Blekinge
Syd	Kalmar Kronoberg	Kalmar/Kronoberg
Syd	Södra Skåne	Skåne
Väst	Fyrbodal	Västra Götaland
Väst	Halland	Halland
Väst	Skaraborg	Västra Götaland
Väst	Storgöteborg	Västra Götaland
Väst	Älvsborg	Västra Götaland
Öst	Jönköping	Jönköping
Öst	Södermanland	Södermanland
Öst	Östergötland	Östergötland

C.A.N

CAN är ett nationellt kompetenscentrum som tar fram och sprider kunskap om alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.

Vi följer konsumtions- och skadeutvecklingen genom undersökningar och forskning. Myndigheter och organisationer använder kunskap från CAN som underlag för beslut och insatser. Vi är en del av civilsamhället och i vår styrelse finns representanter för våra medlemsorganisationer. Där finns även olika myndigheter representerade.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning – www.can.se

